

ISSN 2076–1554

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ВГО Українська академія наук

Видавництво «Гілея»

Гілея

*Науковий вісник
збірник наукових праць*

- *Історичні науки*
- *Філософські науки*
- *Політичні науки*

Випуск 136 (№ 9)

Київ – 2018

Збірник засновано 2004 року. Вихід з друку – щомісячно**Факсове видання**

з філософських, політичних наук затверджено наказом Міністерства освіти і науки України
№ 747 від 13 липня 2015 р., з історичних наук наказом МОН України № 1328 від 21 грудня 2015 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації: серія КВ № 22632-12532ПР від 24 квітня 2017 року

Друкується за рішенням:

Вченої ради Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 30 від 30 серпня 2018 р.)

Збірник входить до міжнародних баз

Google Scholar; Index Copernicus (Польща); EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); InfoBase Index (Індія).

Шеф – редактор:

Андрущенко В. П.,
д-р філос. наук, проф., член – кор. НАН України,
акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Головний редактор:

Вашкевич В. М.,
д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Співредактори:

Кивлюк О. П., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Муляр В. І.,
д-р філос. наук, проф. (Україна, Житомир)

Редакційна рада:

Андрущенко В. П., д-р філос. наук, проф.,
член – кор. НАН України, акад. НАПН України
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Вашкевич В. М., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Зеленков А. І., д-р філос. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Колесник В. Ф., д-р іст. наук, проф.,
член-кор. НАН України (Україна, Київ)
Мирзаханян Р., д-р іст. наук, проф. (Арменія, Єреван)
Михальченко М. І., д-р філос. наук, проф.,
член – кор. НАН України (Україна, Київ)
Рафальський О. О., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Савельєв В. Л., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Солдатенко В. Ф., д-р іст. наук, проф.,
член-кор. НАН України (Україна, Київ)
Степико М. Т., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)

Редакційна колегія:**З історичних наук:**

Войцехівська І. Н., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)
Дробот І. І., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Журба М. А., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Лазько Г. Г., д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)
Лисак В. Ф., д-р іст. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Мезга М. М., д-р іст. наук, проф. (Білорусь, Гомель)
Михайлюк В. П., д-р іст. наук, проф. (Україна, Старобільськ)
Стоян Т. А., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Сушко О.О., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

Чернега Л. М., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Шаповал Ю. І., д-р іст. наук, проф. (Україна, Київ)

З філософських наук:

Абасов А. С., д-р філос. наук, проф. (Азербайджан, Баку)
Базалук О. О., д-р філос. наук, проф. (Україна, Київ)
Бех В. П., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Воронкова В. Г., д-р філос. наук, проф. (Україна, Запоріжжя)
Герасимова Е. М., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Гарбар Г.А., д-р філос. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Дзвінчук Д. І., д-р філос. наук, проф. (Україна, Івано-Франківськ)
Жадько В. О., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Жижко Т. А., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Куцєпал С. В., д-р філос. наук, проф. (Україна, Полтава)
Миколайчук А., д-р хабілітований, проф. (Польща, Познань)
Онїпко О. Ф., д-р техн. наук, проф. (Україна, Київ)
Свириденко Д. Б., д-р філос. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Терещицький С. О., д-р філос. наук, доц.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Тецлав С., д-р філос. наук, проф. (Польща, Бидгощ)
Халамендик В. Б., д-р філос. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Яшанов С. М., д-р пед. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)

З політичних наук:

Андрусішин Б. І., д-р іст. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Андрюкайтене Р., д-р PhD соціальних наук (менеджмент),
(Литва, Маріямполь)
Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Балабанов К. В., д-р політ. наук, проф. (Україна, Маріуполь)
Варзар І. М., д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Васильчук Є. О., д-р політ. наук, доц. (Україна, Черкаси)
Войналович В. А., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Іванов М. С., д-р політ. наук, проф. (Україна, Миколаїв)
Картунов О. В., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Кізіма С. А., д-р політ. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Котигоренко В. О., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Крась І., д-р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)
Лапина С. В., д-р соц. наук, проф. (Білорусь, Мінськ)
Макаренко Л. Л., д-р пед. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Остапенко М. А., д-р політ. наук, проф.
(Україна, Київ, НПУ ім. М. П. Драгоманова)
Римаренко С. Ю., д-р політ. наук, проф. (Україна, Київ)
Срогошу Т., д-р хабілітований, проф. (Польща, Ченстохов)

Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. – К. : «Видавництво «Гілея», 2018. – Вип. 136 (9). – 332 с.

Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем сучасної науки в умовах полікультурного глобалізаційного суспільства. Основні рубрики охоплюють галузі історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних та соціально-політичних наук.

ISSN 2076-1554

Natsional'nyy pedahohichnyy universytet
imeni M. P. Drahomanova

VHO Ukrayins'ka Akademiya Nauk

Vydavnytstvo «Hileya»

Hileya

*naukovyy visnyk
zbirnyk naukovykh prats'*

- *Istorychni nauky*
- *Filosofs'ki nauky*
- *Politychni nauky*

Vypusk 136 (№ 9)

Kyyiv – 2018

Zbirnyk zasnovano 2004 roku. Vykhid z druku – shchomisyachno

FAKHOVE VYDANNYA

z filosofs'kykh, politychnykh nauk zatverdzheno nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy
№ 747 vid 13 lypnya 2015 r., z istorychnykh nauk nakazom MON Ukrainy № 1328 vid 21 hrudnya 2015 r.

Svidotstvo pro derzhavnu reyestratsiyu drukovanoho zasobu
masovoyi informatsiyi: seriya KV № 22632-12532PR vid 24 kvitnya 2017 roku

Drukuyet'sya za rishennyam:

Vchenoyi rady Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova
(protokol № 30 vid 30 chervnja 2018 r.)

Zbirnyk vkhodyt' do mizhnarodnykh baz:

Google Scholar; Index Copernicus (Pol'shcha); EBSCO Publishing, Inc. (USA); SIS (Scientific Indexing Services) (USA); InfoBase Index (Indyya).

Shef–redaktor:

Andrushchenko V. P., d–r filoz. nauk,
prof., chlen – kor. NAN Ukrainy, akad. NAPN Ukrainy
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Holovnyy redaktor:

Vashkevych V. M., d–r filoz. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Spivredaktory:

Kyvylyuk O. P., d–r filoz. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Mulyar V. I., d–r filoz. nauk, prof. (Ukrayina, Zhytomyr)

Redaktsiyna rada:

Andrushchenko V. P., d–r filoz. nauk, prof., chlen – kor. NAN Ukrainy,
akad. NAPN Ukrainy (Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Vashkevych V. M., d–r filoz. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Zelenkov A. I., d–r filoz. nauk, prof. (Bilorus', Mins'k)
Kolesnyk V. F., d–r ist. nauk, prof., chlen–kor. NAN Ukrainy
(Ukrayina, Kyiv)
Myrzhakhanyan R., d–r ist. nauk, prof. (Armeniya, Yerevan)
Mykhal'chenko M. I., d–r filoz. nauk, prof., chlen – kor. NAN Ukrainy
(Ukrayina, Kyiv)
Rafal's'kyi O. O., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Savel'yev V. L., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Soldatenko V. F., d–r ist. nauk, prof., chlen–kor. NAN Ukrainy
(Ukrayina, Kyiv)
Stepyko M. T., d–r filoz. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Redaktsiyna kolehiya:**Z istorychnykh nauk:**

Voytsekhivs'ka I. N., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Drobot I. L., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Zhurba M. A., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Laz'ko H. H., d–r ist. nauk, prof. (Bilorus', Homel')
Lysak V. F., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Mariupol')
Mezha M. M., d–r ist. nauk, prof. (Bilorus', Homel')
Mykhaylyuk V. P., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Starobil's'k)
Stoyan T. A., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Sushko O. O., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Chercha L. M., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Shapoval Yu. I., d–r ist. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)

Z filosofs'kykh nauk:

Abasov A. S., d–r filoz. nauk, prof. (Azerbaydzhan, Baku)
Bazaluk O. O., d–r filoz. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Bekh V. P., d–r filoz. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Voronkova V. H., d–r filoz. nauk, prof. (Ukrayina, Zaporizhzhya)
Herasyimova E. M., d–r filoz. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Harbar H. A., d–r filoz. nauk, prof. (Ukrayina, Mykolayiv)
Dzvinchuk D. I., d–r filoz. nauk, prof. (Ukrayina, Ivano-Frankivs'k)
Zhad'ko V. O., d–r filoz. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Zhyzhko T. A., d–r filoz. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Kutsepal S. V., d–r filoz. nauk, prof. (Ukrayina, Poltava)
Mykolaychak A., d–r khabilitovanyy, prof. (Pol'shcha, Poznan')
Onipko O. F., d–r tekhn. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Svyrydenko D. B., d–r filoz. nauk, dots.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Terepyschyy S. O., d–r filoz. nauk, dots.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Tetslav S., d–r filoz. nauk, prof. (Pol'shcha, Bydzhoshch)
Khalamendyk V. B., d–r filoz. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Yashanov S. M., d–r ped. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)

Z politychnykh nauk:

Andrusyshyn B. I., d–r ist. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Andryukaytene R., d–r PhDsotsial'nykh nauk (menedzhment),
(Lyta, Marijampol')
Babkina O. V., d–r polit. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Balabanov K. V., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Mariupol')
Varzar I. M., d–r polit. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Vasyl'chuk Ye. O., d–r polit. nauk, doc. (Ukrayina, Cherkasu)
Voynalovych V. A., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Ivanov M. S., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Mykolayiv)
Kartunov O. V., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Kizima S. A., d–r polit. nauk, prof. (Bilorus', Mins'k)
Kotyhorenko V. O., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Kras' I., d–r khabilitovanyy, prof. (Pol'shcha, Cherkashov)
Lapyna S. V., d–r sots. nauk, prof. (Bilorus', Mins'k)
Makarenko L. L., d–r ped. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Ostapenko M. A., d–r polit. nauk, prof.
(Ukrayina, Kyiv, NPU im. M. P. Drahomanova)
Rymarenko S. Yu., d–r polit. nauk, prof. (Ukrayina, Kyiv)
Sroshosho T., d–r khabilitovanyy, prof. (Pol'shcha, Cherkashov)

Hileya: naukovyy visnyk. Zbirnyk naukovykh prats' / Hol. red. V. M. Vashkevych. – K. : «Vydavnytstvo «Hileya», 2018. – Vyp. 136 (9) – 332 s.

Koncepcija zbirnyka bazujet'sja na bagatoplanovomu naukovomu vysvitleni problem suchasnoi' nauky v umah polikul'turnogo globalizacijnogo suspil'stva. Osnovni rubryky ohopljut' galuzi istorychnyh, filosofs'kyh ta politychnykh nauk. Rozrahovanyj na fahivciv gumanitarnykh ta social'no-politychnykh nauk.

ПРЕДСТАВНИЦТВА
збірника «Гілея: науковий вісник» в Україні

Вінницьке представництво
(Вінницький національний технічний університет)
керівник Денисюк С. Г., доктор політичних наук, професор
e-mail: sg_denisiyk@mail.ru

Дніпропетровське представництво
(Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара)
керівник Вершина В. А., кандидат філософських наук, доцент
e-mail: vivi.dp@ukr.net

Запорізьке представництво
(Запорізький національний технічний університет)
керівник Ємельяненко Є. О., кандидат філософських наук, доцент
e-mail: gileya_zaporizhzhya@ukr.net

Івано-Франківське представництво
(Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ)
керівник Дзвінчук Д. І., доктор філософських наук, професор
e-mail: fuid@ua.fm

Луганське представництво
(Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля, м. Старобільськ)
керівник Михайлюк В. П., доктор історичних наук, професор
e-mail: vital_mih@ukr.net

Львівське представництво
(Національний університет «Львівська політехніка»)
керівник Карівець І. В., кандидат філософських наук, доцент
e-mail: sacre@ukr.net

Маріупольське представництво
(Маріупольський державний університет)
керівник Булик М., кандидат політичних наук, доцент
e-mail: vorlok@ukr.net

Миколаївське представництво
(Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського)
керівник Макарчук С. С., кандидат історичних наук, доцент
e-mail: rvgreabis@farlep.mk.ua
координатор Шкуренко К. О., кандидат політичних наук, доцент
e-mail: sh_kamila@mail.ru

Одеське представництво
(Одеський національний університет імені І. І. Мечникова)
керівник Барвінська П. І., кандидат історичних наук, доцент
e-mail: barwinskaja@ua.fm

Подільське представництво
(Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський)
керівник Колосюк І. А., кандидат філософських наук, доцент
e-mail: ikolosyuk@ukr.net

Полтавське представництво
(Полтавський факультет Національної юридичної академії
України ім. Ярослава Мудрого)
керівник Куцєпал С. В., доктор філософських наук, професор
e-mail: svkutsepal@rambler.ru

Сумське представництво
(Сумський державний університет)
керівник Дегтярьов С. І.,
доктор історичних наук, професор
e-mail: starsergo@bigmir.net

Тернопільське представництво
(Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка)
керівник Кліш А. Б., кандидат історичних наук, доцент
e-mail: Klish_Andriy@ukr.net

Ужгородське представництво
(Ужгородський національний університет)
керівник Мелеганич Г. І., кандидат політичних наук, доцент
e-mail: melgi@ukr.net

Уманське представництво
(Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини)
керівник Кривошея І. І., кандидат історичних наук, доцент
e-mail: igorkryvosheia@gmail.com

Харківське представництво
(Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»)
керівник Владленова І. В., доктор філософських наук, професор
e-mail: vladlenova@email.ua

Хмельницьке представництво
(Хмельницький національний університет)
керівник Гоцуляк В. М., кандидат політичних наук, доцент
e-mail: gotsylak@ukr.net

Черкаське представництво
(Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького)
керівник Васильчук Є. О., доктор політичних наук, доцент
e-mail: vasilchuk84@bk.ru

Чернігівське представництво
(Чернігівський державний інститут економіки і управління)
керівник Горобець С. М., молодший науковий співробітник
e-mail: olen-g@yandex.ru

ПРЕДСТАВНИЦТВО
збірника «Гілея: науковий вісник» в Азербайджані

(Національна Академія Наук Азербайджану, м. Баку)
керівник Махмудов М. А., доктор філософії
e-mail: matlabm@yandex.com
координатор Рагімлі Р., науковий співробітник
e-mail: rus_rahimli@yahoo.com

ПРЕДСТАВНИЦТВА
збірника «Гілея: науковий вісник» в Білорусі

(Академія управління
при Президентові Республіки Білорусь, м. Мінськ)
керівник Алейникова С. М., кандидат соціологічних наук, доцент
e-mail: alejnsvetlana@yandex.ru
(Брестський державний університет імені О. С. Пушкіна, м. Брест)
керівник Шостак Г. В., кандидат педагогічних наук
e-mail: shostak1964@brest.by
(Гомельський державний університет
імені Франціська Скорини, м. Гомель)
керівник Мезга М. М., доктор історичних наук, професор
e-mail: nmezga@gsu.by

ПРЕДСТАВНИЦТВА
збірника «Гілея: науковий вісник» в Польщі

(Університет імені Адама Міцкевича в Познані)
керівник Димчик Р., доктор, викладач,
e-mail: dymczyk@wp.pl
(Інститут історії Академії імені Яна Дługоша в Ченстохові)
керівник Моравец Н., доктор, викладач
e-mail: mornor@wp.pl

Запрошуємо Вас відвідати наш сайт: www.gileya.org

E-mail: gileya.org.ua@gmail.com

**Див. також: Сайт Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського: www.nbuv.gov.ua/portal**

Розділ: Наукова періодика України: журнали та збірники наукових праць

PREDSTAVNYTSTVA
zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Ukraini

Vinnyts'ke predstavnytstvo

(Vinnyts'kyy natsional'nyy tekhnichnyy universytet)
kerivnyk **Denysyuk S. H.**, doktor politychnykh nauk, profesor
e-mail: sg_denisiyk@mail.ru.

Dnipropetrovs'ke predstavnytstvo

(Dnipropetrovs'kyy natsional'nyy universytet imeni Olesya Honchara)
kerivnyk **Vershyna V. A.**, kandydat filozofsk'kykh nauk, dotsent
e-mail: vivi.dp@mail.ru

Zaporiz'ke predstavnytstvo

(Zaporiz'kyy natsional'nyy tekhnichnyy universytet)
kerivnyk **Yemel'yanenko Ye. O.**, kandydat filozofsk'kykh nauk, dotsent
e-mail: gileya_zaporizhzhya@ukr.net

Ivano-Frankivs'ke predstavnytstvo

(Prykarpat-s'kyy natsional'nyy universytet imeni Vasyl'ya Stefanyka,
m. Ivano-Frankivs'k)
kerivnyk **Dzvinchuk D. I.**, doktor filozofsk'kykh nauk, profesor
e-mail: fuid@ua.fm

Luhans'ke predstavnytstvo

(Skhidnoukrayins'kyy natsional'nyy universytet
imeni Volodymyra Dalya, m. Starobil's'k)
kerivnyk **Mykhaylyuk V. P.**, doktor istorychnykh nauk, profesor
e-mail: vital_mih@ukr.net

L'vivs'ke predstavnytstvo

(Natsional'nyy universytet «L'vivs'ka politekhnika»)
kerivnyk **Karivets' I. V.**, kandydat filozofsk'kykh nauk, dotsent
e-mail: sacre@ukr.net

Mariupol's'ke predstavnytstvo

(Mariupol's'kyy derzhavnyy universytet)
kerivnyk **Bulyk M.**, kandydat politychnykh nauk, dotsent
e-mail: voriok@ukr.net

Mykolayivs'ke predstavnytstvo

(Mykolayivs'kyy natsional'nyy universytet
imeni V. O. Sukhomlyns'koho)
kerivnyk **Makarchuk S. S.**, kandydat istorychnykh nauk, dotsent
e-mail: rvgreabis@farlep.mk.ua
koordinatorka **Shkurenko K. O.**, kandydat politychnykh nauk, dotsent
e-mail: sh_kamila@mail.ru

Odes'ke predstavnytstvo

(Odes'kyy natsional'nyy universytet imeni I. I. Mechnykova)
kerivnyk **Barvins'ka P. I.**, kandydat istorychnykh nauk, dotsent
e-mail: barwinskaja@ua.fm

Podil's'ke predstavnytstvo

(Podil's'kyy derzhavnyy aharno-tekhnichnyy universytet,
m. Kam'yanets'-Podil's'kyy)
kerivnyk **Kolosyuk I. A.**, kandydat filozofsk'kykh nauk, dotsent
e-mail: ikolosyuk@ukr.net

Poltavs'ke predstavnytstvo

(Poltavs'kyy fakul'tet Natsional'noyi yurydychnoyi akademiyi Ukrainy
imeni Yaroslava Mudroho)
kerivnyk **Kutsepal S. V.**, doktor filozofsk'kykh nauk, profesor
e-mail: svkutsepal@rambler.ru

Sums'ke predstavnytstvo

(Sums'kyy derzhavnyy universytet)
kerivnyk **Dehtyar'ov S. I.**,
doktor istorychnykh nauk, profesor
e-mail: starsergo@bigmir.net

Ternopil's'ke predstavnytstvo

(Ternopil's'kyy natsional'nyy pedahohichnyy universytet
imeni Volodymyra Hnatyuka)
kerivnyk **Klish A. B.**, kandydat istorychnykh nauk, dotsent
e-mail: Klish_Andriy@ukr.net

Uzhhorods'ke predstavnytstvo

(Uzhhorods'kyy natsional'nyy universytet)
kerivnyk **Melehanych H. I.**, kandydat politychnykh nauk, dotsent
e-mail: melgi@ukr.net

Umans'ke predstavnytstvo

(Umans'kyy derzhavnyy pedahohichnyy universytet
imeni Pavla Tychyny)
kerivnyk **Kryvosheya I. I.**, kandydat istorychnykh nauk, dotsent
e-mail: igorkryvosheia@gmail.com

Kharkivs'ke predstavnytstvo

(Natsional'nyy tekhnichnyy universytet «Kharkivs'kyy
politekhnichnyy instytut»)
kerivnyk **Vladlenova I. V.**, doktor filozofsk'kykh nauk, profesor
e-mail: vladlenova@email.ua

Khmel'nyts'ke predstavnytstvo

(Khmel'nyts'kyy natsional'nyy universytet)
kerivnyk **Hotsulyak V. M.**, kandydat politychnykh nauk, dotsent
e-mail: gotsylak@ukr.net

Cherkas'ke predstavnytstvo

(Cherkas'kyy natsional'nyy universytet
imeni Bohdana Khmel'nyts'koho)
kerivnyk **Vasyl'chuk Ye. O.**, doktor politychnykh nauk, dotsent
e-mail: vasilchuk84@bk.ru

Chernihivs'ke predstavnytstvo

(Chernihivs'kyy derzhavnyy instytut ekonomiky i upravlinnya)
kerivnyk **Horobets' S. M.**, molodshyy naukovyy spivrobitnyk
e-mail: olen-g@yandex.ru

PREDSTAVNYTSTVO
zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Azerbaydzhani

(Natsional'noyi Akademiyi Nauk Azerbaydzhanu, m. Baku)
kerivnyk **Makhmudov M. A.**, doktor filozofiyi
e-mail: matlabm@yandex.com
koordinatorka **Rahymly R.**, naukovyy spivrobitnyk
e-mail: rus_rahimli@yahoo.com

PREDSTAVNYTSTVA
zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Bilorusi

(Akademiya upravlinnya pry Prezydentovi Respubliki Bilorus',
m. Mins'k)
kerivnyk **Aleynykova S. M.**, kandydat sotsiolohichnykh nauk, dotsent
e-mail: alejnsvetlana@yandex.ru
(Brest's'kyy derzhavnyy universytet imeni O. S. Pushkina, m. Brest)
kerivnyk **Shostak H. V.**, kandydat pedahohichnykh nauk
e-mail: shostak1964@brest.by
(Homel's'kyy derzhavnyy universytet imeni Frantsys'ka Skoryny, m. Homel')
kerivnyk **Mezha M. M.**, doktor istorychnykh nauk, profesor
e-mail: nmezga@gsu.by

REDSTAVNYTSTVA
zbirnyka «Hileya: naukovyy visnyk» v Pol'shchi

(Universytet imeni Adama Mitskevycha v Poznani)
kerivnyk **Dymchuk R.**, doktor, vykladach,
e-mail: dymczyk@wp.pl
(Instytut istoriyi Akademiyi imeni Yana Dluhoshy v Chenstokhovi)
kerivnyk **Moravets N.**, doktor, vykladach
e-mail: mornor@wp.pl

Zaproshuyemo Vas vidvidaty nash sayt: www.gileya.org

E-mail: gileya.org.ua@gmail.com

Dyv. takozh: Sayt Natsional'noyi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernads'koho:
www.nbuv.gov.ua/portal

Rozdil: Naukova periodyka Ukrainy: zhurnaly ta zbirnyky naukovykh prats'

8. Narinskij, MM., 2004. 'Istorija mezhdunarodnyh otnoshenij. 1945–1975. Ucheb. posobie (History of international relations. 1945–1975. Textbook. Allowance)', M.: ROSSPJeN, 264 s.

9. Kavtaradze, SD., 2005. 'Jetonopoliticheskie konflikty na postsovet'skom prostranstve (Ethnopolitical conflicts in the post-Soviet space)', M.: Jekzamen, 224 s.

10. Fomenko, O., 2001. 'Rossija v Kaspijskom regione: neft' i politika (Russia in the Caspian region: oil and politics)', *Obzrevatel' – Observer*, №7–8.

11. Bzhezinskij, Z., 1999. 'Bol'shaja shahmatnaja doska (Great chess board)', M.: *Mezhdunar. otnoshenie*, 256 s.

12. Hantington, S., 2006. 'Stolknovenie civilizacii (The clash of civilization)', M.: AST: *AST Moskva*, 571 s.

13. 'V Baku podpisano novoe soglasenie po mestorozhdenijam «Azeri», «Chirag» i «Gjuneshli» (Baku has signed a new agreement on the fields «Azeri», «Chirag» and «Gunashli»)', 2017. *AzerTAdzh*, 14 sentjabrja.

14. 'ES–Azerbajdzhan Plan dejstvij (EU–Azerbaijan Action Plan)'. [online] Dostupno: [http://www.tachograph.gov.az/images/Zakonodatelstvo/Zakonodatelstvo\(ep\)/EU_AzerbaijanAP-azepdf](http://www.tachograph.gov.az/images/Zakonodatelstvo/Zakonodatelstvo(ep)/EU_AzerbaijanAP-azepdf), s.6–7.

15. 'Country report Azerbaijan: Comission Staff Working Paper', 2005. Brussels, 286/3.

16. 'V Baku provedena vtoraja vstrecha ministrov' v ramkah Konsul'tativnogo soveta «Juzhnogo gazovogo koridora (Second meeting of ministers held in Baku „within the framework of the Consultative Council of the “Southern Gas Corridor”)', 2016. *AzerTAdzh*, 29 fevralja.

17. Gabil', Gusejnli '«Stoit li prolit' benzin na ogon'?» ("Is it worth pouring gasoline on a fire?"). [online] Dostupno: http://musavat.com/news/siyaset/avropa-parlamentinde-azerbaycan-eleyhine-qetname-qebul-olundu_291266.html

18. 'Reshenie Milli Medzhlisa Azerbajdzhanskoj Respubliki v svjaz s rezoluciej Evropejskogo parlamenta ot 10 sentjabrja 2015 goda (Decision of the Milli Mejlis of the Republic of Azerbaijan in connection with the resolution of the European Parliament of September 10, 2015)'. [online] Dostupno: http://azertag.az/xeber/Avropa_Parlamentinin_2015_ci_il_10_sentyabr_tarixli_qetnamesi_ile_eqaqedar_Azerbaycan_Respublikasi_Milli_Meclisinin_qerari-884661

19. «Novyj kontrakt veka»: Sledujushhaja vershina na puti, nachavshejsja s «Kontrakta veka» ("The new contract of the century": The next peak on the path that began with the "Contract of the Century"). [online] Dostupno: http://www.xezerxeber.az/son_x%C9%99b%C9%99t/175706.html

20. Chernikov, GP., 2006. 'Evropa na rubezhe XX–XXI vekov: problemy jekonomiki. Posobie dlja vuzov (Europe at the turn of the twentieth and twenty-first centuries: the problems of the economy. A Manual for Universities)', M.: *Drofa*, 415 s.

21. Komleva, NA., 2014. 'Ukrainskij krizis kak jelement «taktiki anakondy. Prostranstvo i Vremja (The Ukrainian crisis as an element of "anaconda tactics. Space and time)", 2 (16). [online] Dostupno: <http://www.space-time.ru/assets/files/2-16.2014/2226-7271provst-2-16.2014.13-komleva.pdf>

22. 'Chto poluchit Azerbajdzhan ot novogo «Kontrakta veka»: Podrobnosti (What will Azerbaijan get from the new "Contract of the Century": Details)'. [online] Dostupno: <http://modern.az/az/novosti/143265/#gsc.tab=0>

23. Zahid, Rza. 2018. 'Proekt, zanovo formirujushhij jenergeticheskiju bezopasnost' Evropy (The project, which again forms the energy security of Europe)', *Gazeta Iki sahil'*, 7 sentjabrja.

24. 'Sotrudnichestvo Azerbajdzhan–ES: stabil'naja pozicija oficial'nogo Baku (Azerbaijan–EU cooperation: stable position of official Baku)', 2016. 9 marta. [online] Dostupno: <http://news.milli.az/politics/414823 HTML>

Mamedov K., *dissertant of the Department «International Relations», Baku State University (Azerbaijan, Baku), matlabm@yandex.com*

The importance of the energy factor incooperation of the Republic of Azerbaijan with the EU

The article studies the process of transformation of the Republic of Azerbaijan into a stable and reliable partner of the EU in the energy sector. After the signing of the «Contract of the Century» in 1994, Caspian oil in 1997–2007, was transported to Europe via the Baku–Novorossiysk, Baku–Supsa and Baku–Tbilisi–Ceyhan pipelines, the Baku–Tbilisi–Erzurum gas pipeline was commissioned. As a result, the implementation of TAP and TANAP projects initiated by the EU depended directly on the will of Azerbaijan. The project of the Southern Gas Corridor, which

provides for the transportation of energy carriers to Europe, also became a reality due to the efforts of Azerbaijani diplomacy and was regarded as the largest priority energy project for Europe. The South Gas Corridor is aimed at delivering natural gas produced in the Shahdeniz–2 field to Turkey and through this country to Europe. Azerbaijan thanks to the «diplomacy of oil and communications», on the one hand, becomes a reliable partner of Europe in energy supply, and on the other hand, strengthens its positions in the world community.

Keywords: energy factor, Azerbaijan, European Union, «diplomacy of oil and communications», South Gas Corridor.

Mamedov K., *dissertant kafedri «Mizhnarodni vidoosini», Bakinskij Derzhavniy Universitet (Azerbajdzhan, Baku), matlabm@yandex.com*

Znachennja energetičnogo faktora u співпраці Азербайджанської Республіки з ЄС

Досліджується процес перетворення Азербайджанської Республіки в стійкого і надійного партнера ЄС в енергетичній сфері. Після підписання «Контракту століття» в 1994 році Каспійська нафта в 1997–2007 рр. транспортувалася до Європи за допомогою трубопроводів Баку–Новоросійськ, Баку–Супса і Баку–Тбілісі–Джейхан, був збудований в експлуатацію газопровід Баку–Тбілісі–Ерзурум. У підсумку реалізація проєктів ТАР і TANAP, ініційованих ЄС залежала безпосередньо від волі Азербайджану. Проєкт Південного Газового Коридору, що передбачає транспортування енергоносіїв до країн Європи також став реальністю завдяки зусиллям азербайджанської дипломатії і розцінювався як найбільший пріоритетний енергетичний проєкт для Європи. Південний Газовий Коридор націлений на доставку природного газу, що видобувається на родовищі «Шахденіз–2» в Туреччину і через цю країну до Європи. Азербайджан завдяки «дипломатії нафти і комунікацій», з одного боку, стає надійним партнером Європи в енергозабезпеченні, а з іншого боку, зміцнює свої позиції в світовому співтоваристві.

Ключові слова: енергетичний чинник, Азербайджан, Європейський Союз, «дипломатія нафти і комунікацій», Південний Газовий Коридор.

* * *

УДК 94(367)

Піковська Т. В.,
кандидат історичних наук, старший викладач
кафедри права факультету менеджменту та права,
Вінницький національний аграрний університет
(Україна, Вінниця), Tetiana261285@i.ua,
<https://orcid.org/0000-0003-4418-5628>

НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ В ПРОГРАМАХ СЛОВАЦЬКИХ АВТОНОМІСТІВ У ПЕРШІЙ ЧЕХОСЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ (1918–1938 РР.)

Стаття присвячена національному питанню в програмах словацьких автономістів у Першій Чехословацькій республіці (1918–1938 рр.). Під час роботи над статтею були застосовані історико-порівняльний метод, історико-типологічний та історико-системний методи. Словацький автономізм був незмінною частиною політичного життя Першої Чехословацької республіки протягом усього її існування. Головною метою Словацької народної партії, відображеною у її програмних положеннях було вирішення словацького питання шляхом надання Словацьчине автономії. Партія, яка у 1925 р. прийняла назву Глінкова словацька лодова партія (за ім'ям свого лідера А. Глінки) пройшла досить складний політичний шлях в Першій ЧСР. В перші роки свого існування партія намагалася вирішити словацьке питання конституційним шляхом. Протягом 1922–1938 рр. вона підготувала і подала на розгляд три законопроєкти про автономію Словацьчини в складі республіки. Проте жоден із законопроєктів не здобув підтримки у Національних зборах. Словацьким автономістам не вдалось реалізувати власну програму навіть після входження до урядової коаліції в 1927 р. Безрезультатними були і переговори представників лодової партії та пражської влади у другій половині 1930-х років.

Ключові слова: Перша Чехословацька республіка, Словацьчина, автономія, законопроєкт, республіка.

Незмінною складовою політичного життя Першої Чехословацької республіки (далі – ЧСР) протягом усього періоду її існування був словацький автономістський рух, який зародився і розвивався безпосередньо на словацькому ґрунті і став реакцією на спроби пражської влади втілити в життя концепцію чехословакізму.

Вивченням проблеми словацького автономізму займалися чеські, словацькі та українські науковці. Особливості діяльності Словацької народної партії досліджувала А. Бартлова [1]. Досліджуючи історію Першої ЧСР висвітлив окремі положення діяльності словацьких автономістів А. Клімек [2]. Питаннями розвитку словацького автономізму у міжвоєнній Чехословаччині займалися Л. Ліпхер [3], І. Роголова [4], Дж. Томеш [5]. Серед українських досліджень словацького автономізму варто виокремити праці І. Шніцера [6] та О. Кравчука [7].

Метою статті є дослідити особливості національного питання в програмах словацьких автономістів. Визначити місце словацького автономістського руху в національній політиці Першої ЧСР з 1918–1938 рр.

Після створення ЧСР більшість словацьких партій увійшла до складу чеських партій близьких їм за ідеологічним спрямуванням. Однак було декілька виключень, одним із яких була Словацька людова(народна) партія (далі – СЛП), яка і очолила потужний словацький автономістський рух.

СЛП виникла на базі католицького духовенства 29 липня 1913 р. в Жиліні. Як відзначають дослідники, в цей період вона ще не набула рис повноцінної партії. Остаточо, формування СЛП як політичної партії було завершено на зібранні, яке відбулось 19 грудня 1918 р. у Жиліні. Головою партії був обраний А. Глінка [2, с. 230].

На зборах була ухвалена партійна програма, авторами якої були А. Глінка та Й. Качка. Головна увага в ній зосереджувалась на проблемах католицької церкви. Про автономію мова йшла лише в контексті проекту незалежності католицької церкви від держави у внутрішніх питаннях і самоврядування місцевих населених пунктів і жуп [1, с. 836].

Варто відзначити, що на цьому етапі партія проголосила себе державотворчою і висловила прихильність до положень Мартинської декларації. Проте, досить швидко СЛП переходить до лав опозиції.

Перші суперечки між чехами і словаками були спричинені економічними негараздами, нечітким формулюванням концепції чехословацької нації [3, с. 56].

Прагнучи домогтися міжнародних гарантій автономії Словаччини, А. Глінка здійснив таємну поїздку до Парижа у вересні 1919 р., де намагався представити мирній конференції меморандум про становище словаків у якому заявляв, що гніт з боку чехів рівнозначний угорському. Ця спроба завершилась невдачею, Глінка був висланий із Франції і заарештований (був звільнений після одержання депутатського мандату після виборів 1920 р.). Внаслідок цього словацькі депутати вирішили не піднімати питання автономії під час обговорення конституції [5, с. 170].

Початок 20-х рр. ознаменувався для Словаччини загостренням національних суперечностей і поширенням автономістських настроїв [4, с. 822].

У червні 1921 р. були опубліковані три проекти автономії Словаччини. Автором першого проекту був В. Тука, який діяв у інтересах угорських партій, намагаючись налагодити співпрацю з СЛП.

Законопроект Туки передбачав створення «Чехословацької союзної республіки». Передбачалось створення двох самостійних держав, відносини між якими регулювалися союзним договором. Кожна з держав була

самостійним суб'єктом міжнародного права. При цьому, суверенітет держав обмежувався виключно добровільною угодою на основі союзного договору. Ця угода мала стосуватись лише питань міжнародних відносин, транспорту і зв'язку, оборони, банківських і валютних операцій. Її можна було укласти на термін не більше десяти років. На чолі союзу мав стояти президент, обраний громадянами двох держав. Він наділявся правом скликати на спільну нараду міністрів чеського та словацького урядів. Водночас у законопроекті не передбачалося збереження спільного законодавчого органу. Замість нього мали бути створені спеціальні комітети. Їх завданням було готувати на розгляд парламентів союзних держав різноманітні документи [7, с. 74].

Радикальність законопроекту не викликала захоплення у середовищі СНП. Найбільші суперечки викликало положення про добровільність укладення союзної угоди, яка обмежувала суверенітет держав. Оскільки, при бажанні, політичні сили, які перебувають при владі могли відмовитись від продовження терміну дії угоди, що автоматично призвело б до розпаду Чехословаччини [7, с. 75].

Зрозуміло, що законопроект В. Туки відповідав інтересам Угорщини, для якої автономія Словаччини мала стати першим кроком до її виходу із складу Чехословаччини та повернення під угорську владу.

Зрештою, комісія правознавців СЛП дала негативну оцінку цьому законопроекту, а депутати і сенатори партії 20 квітня 1921 р. на нараді в Братиславі відмовились від нього, піддавши його гострій критиці [7, с. 82].

За дорученням СЛП були підготовлені два інших законопроекти про автономію Словаччини. Автором першого був Ф. Юріга. Його проект передбачав збереження спільного для усієї держави законодавчого органу – Національних зборів та утворення словацького крайового сейму і уряду. Правом голосу в Національних зборах мали наділятися депутати словацького сейму. Національні збори могли вирішувати питання закордонного представництва, питання громадянства, спільні фінанси, призначення і проведення виборів президента Чехословацької республіки, справи державних збройних сил, право оголошувати війну та укладати мир [6, с. 287].

Безумовно, цей законопроект був значно більш поміркований ніж проект В. Туки. Проте, комісія правознавців відзначила, що у ньому не були чітко сформульовані питання, які відзначали компетенцію крайового сейму та уряду.

Третій проект, якому і надала перевагу СЛП для представлення у парламенті, був підготовлений Л. Лабаєм. Згідно з ним передбачалося створення у Словаччині законодавчого сейму та уряду. До компетенції сейму мали належати питання місцевої адміністрації, освіти, релігії, торгівлі. Депутати крайового сейму автоматично наділялися правом голосу у прязькому центральному законодавчому органі. Крім того, інтереси Словаччини у парламенті ЧСР повинні були представляти 32 сенатори [7, с. 77].

Місцевий уряд, згідно із законопроектом, повинен був бути підзвітним крайовому сейму. Членів уряду мав призначати президент республіки. Закони, схвалені в Празі, не мали юридичної сили на словацьких землях, якщо проти них голосувала більшість (2/3 депутатів

місцевого сейму). Також, до спільної компетенції парламенту чехів і словаків були віднесені питання: виборів президента республіки, оборона держави, закордонна політика, фінанси та законодавство у галузях, що стосувалися усієї республіки. Крім того, передбачалося, що усі центральні міністерства, комітети та закордонні представництва держави будуть на третину складатись із словаків.

Подальше зростання національного напруження у ЧСР вимагало реакції з боку керівництва республіки. 21 вересня 1921 р. у Ружомбероку Т. Г. Масарик зустрівся з А. Глінкою і виступив із концепцією адміністративної автономії для Словаччини. Водночас він висловився проти політичної автономії, якої вимагала СЛП [5, с. 278].

СЛП не задовольняла запропонована Т. Г. Масариком ідея адміністративної автономії, та й уряд Е. Бенеша не поспішав виконувати закон про жупний устрій. Зрештою, така позиція влади призвела до створення 26 листопада 1921 р. власного парламентського клубу СЛП на чолі з А. Глінкою. З цього часу партія перейшла до відкритої опозиції в парламенті.

25 січня 1922 р. до Палати депутатів було подано перший офіційний законопроект автономії Словаччини від СЛП. Цей проект був відхилений. Проти нього виступила велика кількість проурядових депутатів, для яких ідея автономії Словаччини була неприйнятною, оскільки у разі її втілення в життя з подібною вимогою виступили й інші народи ЧСР [1, с. 810].

Загалом, перша половина 20-х рр. ознаменувалась для СЛП активною пропагандистською діяльністю, спрямованою на популяризацію ідей автономії. Це сприяло підвищенню популярності СЛП, про що свідчать результати виборів 1925 р.

Вибори до чехословацького парламенту були призначені на 15 листопада 1925 р. З 17 жовтня 1925 р. партія прийняла назву Глінкова словацька людова партія (далі – ГСЛП) [3, с. 182].

За результатами виборів ГСЛП здобула 23 депутатських і 12 сенаторських мандатів чим підтвердила позиції найбільшої словацької партії. Беручи участь у владній коаліції, ГСЛП проголосувала за прийняття адміністративної реформи 1927 р., згідно з якою був встановлений новий територіальний поділ ЧСР. Словаччина отримала статус окремої територіальної одиниці з власною регіональною адміністрацією та органами місцевого самоврядування [4, с. 288].

Незважаючи на ці позитивні для розвитку Словаччини реформи, ГСЛП досить швидко усвідомила, що вони не наблизили її до основної мети – запровадження автономії. Це стало причиною падіння популярності партії серед населення краю, що засвідчили вибори 1928 р. до органів місцевого самоврядування, і привело до формування опозиційних груп, які поступово послаблювали партію з середини [1, с. 855].

Подією, яка остаточно відвернула ГСЛП від владної коаліції, став процес над В. Тукою, який відбувся у жовтні 1929 р. В ході цього судового процесу була виявлена антидержавна діяльність В. Туки. Його було визнано винним і засуджено на 15 років за шпигунство на користь Угорщини [7, с. 102].

Висловивши протест, ГСЛП 8 жовтня 1929 р. офіційно оголосила про свій вихід із коаліції, яка

втратила більшість в парламенті. Президент прийняв рішення про проведення дострокових парламентських виборів, які показали зниження популярності ГСЛП. З цього часу ГСЛП офіційно перебувала в опозиційному таборі [4, с. 289].

Восени 1931 р. в республіці вийшли Правила словацького правопису, які підготував мовний відділ Матіци Словенської. Проти нових правил здійнялася масова хвиля протестів, оскільки вони наближали словацьку мову до чеської. Протестуючих підтримували різні політичні сили, в тому числі ГСЛП і СНП. Для цих двох політичних сил важливим наслідком боротьби проти нового правопису стало зближення між собою. Зрештою, керівництвом обох партій було прийнято рішення створити спільний автономістський блок [7, с. 112].

Автономістський блок за участі ГСЛП і СНП вперше офіційно було представлено на демонстрації у Зволени. Програма блоку була викладена у так званому «Зволеньському маніфесті», у якому проголошувалося «не визнаємо «чехословацьку» націю, «чехословацької» нації не існує» [1, с. 860].

У маніфесті були подані головні вимоги блоку до влади. Серед них: передача управління Словаччиною до рук словацького народу, внесення до Конституції ЧСР головних положень Пітсбурзької угоди, широке використання словацької мови в усіх сферах суспільного життя, працевлаштування місцевого населення в державних установах та організаціях, заборона звільнення словаків з державної служби за політичні погляди і переконання, утворення крайової шкільної ради, зниження податків, створення окремого бюджету для усіх частин республіки [3, с. 113].

Керівництво обох партій схвалило всі положення маніфесту, який знаменував новий імпульс у розвитку словацького автономістського руху. «Зволеньський маніфест» набув розголосу і широко обговорювався у пресі в усіх частинах республіки [7, с. 193].

У 1938 р. відбулись останні в історії Першої ЧСР вибори. Порівняно з виборами 1933 р. ГЛСЛП дістала на 10440 голосів більше [3, с. 225]. Влітку 1938 р. Ф. Дурчанський, А. Кочіш та М. Сокіл підготували новий законопроект автономії Словаччини. Законопроект, схвалений керівництвом партії, був опублікований 5 червня 1938 р. в газеті «Словак». Законопроект передбачав проголошення Словаччини автономною частиною Чехо-Словацької республіки. На її території мало запроваджуватися крайове громадянство, а урядовою і навчальною ставала словацька мова [7, с. 136].

Згідно з законопроектом ГЛСЛП законодавча влада в Словаччині мала належати місцевому сейму, виконавча – автономістському уряду, а судова – крайовим судам на чолі з Верховним судом.

Законопроект передбачав збереження загальнодержавних органів влади. Зокрема до компетенції Національних зборів були віднесені наступні питання: конституційний закон, закордонна політика, національна оборона, громадянство, транспорт, бюджет, податки. У інших питаннях законодавча влада переносилась на сейм Словацької країни, який мав право приймати Конституцію для своєї території в рамках правового устрою Чехо-Словацької республіки [7, с. 157].

Таким чином, ГЛСЛП була незмінною частиною політичного життя Першої ЧСР протягом усього її

існування. Головною її метою, відображеною у її програмних положеннях було вирішення словацького питання шляхом надання Словаччині автономії. ГЛСП пройшла досить складний політичний шлях в Першій ЧСР. В перші роки свого існування партія намагалась вирішити словацьке питання конституційним шляхом. Протягом 1922–1938 рр. вона підготувала і подала на розгляд три законопроекти про автономію Словаччини в складі республіки. Проте жоден із законопроектів не здобув підтримки у Національних зборах. ГЛСП не вдалось реалізувати власну програму навіть після входження до урядової коаліції в 1927 р. Безрезультатними були і переговори представників людової партії та пражською влади у другій половині 1930–х років.

Список використаних джерел

1. Bartlova, A., 2005. 'Hlinkova slovenska ľudová strana. V: Malíř J. a Pavel M Politické strany'. *Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*, Brno, s.833–881.
2. Klimek, A., 1996. 'Boj o hrad. Vnitropolitický vyoj Československa 1918–1926'. *Hrad a Pětka*, Praha.
3. Lipcher, L., 1957. 'L'udacka autonómia – iluzie a skutočnosť', Bratislava.
4. Rogulova, J. 'Slovenská národní strana V: Malíř J. A Pavel M Politické strany'. *Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004*, Brno, s.821–833.
5. Tomeš, J., 2008. 'Nacionalismus a demokracie V: Broklová E, Tomeš J. Pehr Agrárníci, národní demokrate a lidovci ve druhém poločase první Československe republiky', Praha, s.170–190.
6. Кравчук, ОМ., 2006. 'Словацьчина в національній політиці Праги (1918–1929 рр.)', *Вісник ВДПУ. Серія «Історія»*, 10, с.286–293. // Кравчук, ОМ., 2006. 'Slovachchina v natsionalniy polititsi Pragi (1918–1929 rr.) (Slovakia in the national politics of Prague (1918–1929))', *Visnik VDP. Seriya «Istoriya»*, 10, s.286–293.
7. Шніцер, Ю., 2004. 'Словацький автономістський рух в роки Першої Чехословацької республіки (1918–1938)'. Дисертація кандидат наук, *Ужгородський національний університет*, Ужгород. // Shnitsler, Ю., 2004. 'Slovatskiy avtonomistskiy ruh v roki Pershoiy Chechoslovatskoyi respubliky (1918–1938) (Slovak Autonomist Movement during the First Czechoslovak Republic (1918–1938))', *Disertatsiya kandidat nauk, Uzhgorodskiy natsionalniy universitet*, Uzhgorod.

Pikovskaya T. V., Candidate of Historical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Law of the Faculty of Management and Law, Vinnytsia National Agrarian University (Ukraine, Vinnytsia), Tetiana261285@i.ua, <https://orcid.org/0000-0003-4418-5628>

National issues in the programs of Slovak autonomists in the First Czechoslovak Republic (1918–1938)

The article is devoted to the national question in the programs of the Slovak autonomists in the First Czechoslovak Republic (1918–1938). During the work on the article were applied historical-comparative method, historical-typological method, historical-system method. Slovak autonomism was an unchanging part of political life the first Czechoslovak Republic during its entire existence. The main goal of the Slovak People's Party, reflected in its program provisions, was to solve the Slovak issue by granting Slovakia autonomy. The party, which in 1925 adopted the name Glinka, the Slovak people's party (under the name of its leader A. Glinka), has undergone a rather complicated political path in the First CzsR. In the first years of its existence, the party tried to solve the Slovak issue by constitutional means. During 1922–1938 she prepared and submitted for consideration three bills on the autonomy of Slovakia in the republic. However, none of the bills received any support from the National Assembly. The Slovak autonomists failed to implement their own program even after joining the government coalition in 1927. The negotiations between the representatives of the people's party and the Prague authorities in the second half of the 1930's were also ineffective.

Keywords: first Czechoslovak republic, Slovakia, autonomy, draft law, republic.

* * *

УДК 327(477:100)

Charles McGrath,

PhD student, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kyiv), charlesm365@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-1082-6466>

UKRAINIAN POLITICAL FIGURES IN HISTORY. KYIVAN RUS

Despite the vast amount of literature and academic papers on Russian and Soviet history, less is known about the historiography of Ukraine from its perspective. Ukraine has only been an independent country since 1991, previously much of the history had been written by Russian and Ukrainian authors during the Soviet Union and thus affected by Soviet censorship. This paper analyzes literature on Ukrainian history and biography's related to the genesis of Ukraine which began with Kyivan Rus. I give a general background of the story's that make up the master narratives, how they are systematically related, the trajectory of the story form, and how the narratives are used by speakers to create ideological differences. Analysis of the various literature by both Russian and Ukrainian authors, much of which are recent publications since 1991, shows the conflicting perspectives of both nations.

Keywords: Ukraine, Political Science, History, Narrative, Master Narrative, Russia, National Identity.

(стаття друкується мовою оригіналу)

Kyivan Rus was a kingdom which lasted from the late 9th to mid-13th centuries and at its height stretched from the Black Sea to the Baltic Sea. The founders of Kyivan Rus were of the Rurik dynasty and they would form the genesis of not only Ukraine, but of Belarus and Russia. As the Russian Empire and Soviet Union came to dominate the region, historiography was predominately told from a Russophile perspective. This paper focuses on the Ukrainian perspective telling the story of the founders, heroes and events of Kyivan Rus. First about Vikings that formed the early structure bringing law and order to Ukraine and then on the heroes Volodymyr the Great and Yaroslav the Wise, archetypal figures who remain deeply imbedded in Ukrainian and Russian collective memory. This period, along with the Cossack period which I write about in my next paper, forms the backdrop of disagreements between Ukraine and Russia, and why their narratives differ. My methodology draws on many sources discussed in my previous paper, Master Narratives of Ukrainian Political Culture. Some of the sources worth mentioning were Carl Yung and Joseph Campbell who greatly contributed to our understanding of archetypes, story form, and how they affect the audience. Campbell's analysis on the Hero's Journey myth [4] is used by many disciplines. Moreover, H. Porter Abbott [1], Gerald Prince [9], and Edward Forster [5] have excellent works on story and narrative structure. Predominantly I draw from research done by Jeffrey Halverson, H.L. Goodall, and Steven Corman, in Master Narratives of Islamic Extremism for deconstructing narratives [6]. Various sources are used for historiography including notable historians Mikhail Hrushevsky, Boris Rybakov, Arkadii Zhukovsky, Orest Subtelny, and Serhii Plokhly. In addition to showing the Ukrainian perspective, each section shows how the narratives differ in Russian discourse, i.e., the counter narratives, and an analysis of the master narratives comprising the stories that are systematically related, the archetypes, the narrative path from desire to satisfaction, and how the narratives are used ideologically.

Kyivan Rus

Toward the end of the 8th century, Vikings began to conquer lands far from Scandinavia. Serhii Plokhly states that